

۱- گزینه «۴» - مدرسه یک پدیده اجتماعی است. به‌وجود آمدن پدیده‌های اجتماعی از طریق کنش اجتماعی را برونی‌سازی می‌نامند؛ بنابراین خلق یک اثر هنری، برونی‌سازی است. بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند. پدیده‌های اجتماعی می‌توانند پیامدهایی داشته باشند که این پیامدها هم محدودکننده افراد هستند و هم فرصت‌های جدیدی برای انسان پدید می‌آورند، بنابراین عبارت «ادب، آداب دارد» بیانگر این مطلب است که رعایت ادب (کنش اجتماعی و پدیده اجتماعی) فرصت‌ها و محدودیت‌هایی برای کنش‌های اجتماعی انسان ایجاد می‌کنند. دعا در حق فرزندان (کنش ناظر به دیگری) یک کنش اجتماعی محسوب می‌شود.

(کاهیدوند) (پایه دهم - ترکیبی) (دشوار)

۲- گزینه «۱» - تشریح موارد نادرست:

آرمان اجتماعی، تصور اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب فرهنگ، سیاست، اقتصاد و خانواده است.

در دامان کشورهای سوسیالیستی، طبقه جدیدی شکل گرفت که نه براساس ثروت، بلکه بر مدار قدرت سازمان می‌یافت.

(کاهیدوند) (ترکیبی از پایه یازدهم و دهم) (دشوار)

۳- گزینه «۱» - کنش انسان را نمی‌توان با روش تجربی تحلیل کرد، زیرا اگرچه حس و تجربه از ابزارهای مهم شناخت علمی هستند، ولی روش تجربی توان فهم معانی کنش انسان‌ها را ندارد، بنابراین مطالعه کنش اجتماعی، فقط به روش تجربی، سه پیامد به همراه دارد: ۱- خلاقیت‌زدایی،

۲- ارزش‌زدایی (اخلاق‌گریزی)، ۳- معنازدایی. (کاهیدوند) (پایه دوازدهم - درس چهارم) (متوسط)

۴- گزینه «۴» - فارابی جوامعی را که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند، مدینه جاهله نامیده است. در جوامع جاهله، علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد، اما علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.

مدینه فاسقه از نظر فارابی، جامعه‌ای است که در اثر انحراف علمی از مدینه فاضله به‌وجود می‌آید. در مدینه فاسقه، با آن که مردم، علوم عقلانی و وحیانی را می‌شناسند، اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند؛ یعنی با آن که مردم حقیقت و عدالت را می‌شناسند یا امکان شناخت آن را دارند، براساس آن عمل نمی‌کنند.

مدینه ضاله در دیدگاه فارابی، جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد. در مدینه ضاله، نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه فاضله هم تحریف می‌شود و آرمان‌ها، ارزش‌ها و امور غیرعقلانی، آرمان‌ها و ارزش‌های عقلانی معرفی می‌شود.

(کاهیدوند) (پایه دوازدهم - درس نهم) (دشوار)

۵- گزینه «۴» - در فرهنگ اساطیری یونان، خداوندگاران متکثر پرستیده می‌شدند و فرهنگ مسیحیت با دعوت به توحید شکل می‌گیرد. در فرهنگی که نگاه خود را به موجودات متکثر این جهان متمرکز و محدود می‌سازد، انسان موجودی نیست که در سایه حقیقتی برتر، وظیفه تدبیر معنوی این جهان را داشته باشد. فرهنگ‌هایی که از عقلانیت نوع اول (عقلانیتی که از جهان‌بینی و ارزش‌های کلان دفاع نماید) محروم باشند، نمی‌توانند از لایه‌های بنیادین و هویتی خود دفاع کنند و به نسبت فرهنگی دچار می‌شوند. (کاهیدوند) (ترکیبی) (متوسط)

۶- گزینه «۳» - فرهنگ ایرانی به‌رغم پیروزی یونانیان، در دوره حاکمیت سلوکیان، هویت خود را حفظ کرد. چین با آن‌که از مغولان شکست خورده بود، فرهنگ خود را بر آنان تحمیل کرد. جامعه اسلامی نیز شکست نظامی از مغول را با غلبه فرهنگی بر آنان جبران کرد.

(کاهیدوند) (پایه یازدهم - درس چهارم) (دشوار)

۷- گزینه «۲» - جامعه خودباخته به‌دلیل این‌که ارتباطش را با فرهنگ و تاریخ خود از دست می‌دهد و به روش تقلیدی عمل می‌کند، نمی‌تواند به فرهنگ دیگری که در مقابل او قرار گرفته مبهوت و مقهور آن شده است، ملحق شود. در جهان متجدد، متافیزیک و علمی که دآوری‌های ارزشی می‌کنند، از بین می‌روند. در نگاه توحیدی، طبیعت و هر آن‌چه در آن است، آیات و نشانه‌های حکمت و رحمت خداوند است و همه موجودات طبیعی با ادراک و معرفتی که دارند، به تسبیح خداوند مشغول بوده و به سوی او باز می‌گردند.

(کاهیدوند) (ترکیبی پایه دهم و یازدهم) (متوسط)

۸- گزینه «۴» - قسمت اول: شبکه روابط پایداری که در یک دوره تاریخی بین جوامع مختلف شکل می‌گیرد، نظام جهانی است.

قسمت دوم: در جبهه‌گیری کشور بر مسئله فلسطین و اسرائیل، بخشی از کشورهایی که زیر نفوذ بلوک غرب بودند، دولت غاصب اسرائیل را به رسمیت می‌شناختند و یا در جهت سازش با آن گام برمی‌داشتند، بخشی دیگر که زیر نفوذ و در حاشیه بلوک شرق بودند، جبهه پایداری و مقاومت را تشکیل می‌دادند و گروه‌های مبارز فلسطینی ناگزیر به بخش اخیر ملحق می‌شدند.

قسمت سوم: هویت اجتماعی شامل صفاتی است که ریشه در جامعه و فرهنگ دارند و در جهان اجتماعی شکل می‌گیرند؛ مانند فرزند بودن، معلم بودن و... (کاهیدوند) (ترکیبی) (متوسط)

۹- گزینه «۱» - الف) تغییر ساختار نظام سیاسی جامعه: جنبش عدالتخانه

ب) منع دخالت‌های دولت و آزادی فعالیت صاحبان سرمایه جهت تضمین پیشرفت جامعه: اقتصاددانان لیبرال

پ) محدود نشدن سرمایه‌گذاری شرکت‌های بین‌المللی به منطقه‌ای خاص: نهادهای بین‌المللی و بازارهای مشترک منطقه‌ای

(کاهیدوند) (پایه یازدهم - ترکیبی) (متوسط)

۱۰- گزینه «۳» - اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی: تعارضات فرهنگی

از دست دادن حالت فعال و خلاق در گزینش عناصر فرهنگی دیگر: برخورد استعماری غرب با دیگر جوامع

فعال شدن برخی از نخبگان جهان غرب در جست‌وجوی سنت‌های دینی: رویگردانی از سکولاریسم (کاهیدوند) (پایه یازدهم - ترکیبی) (متوسط)

- ۱۱- گزینه «۲» - متفکران مسلمان با شناخت تفاوت موضوع علم عملی و نظری، دانش اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانستند و به همین دلیل، دانش اجتماعی آنان از نوع جامعه‌شناسی تبیینی نیست. جامعه‌شناسی انتقادی به شناخت حس و تجربه بسنده نمی‌کنند، بلکه سطوح دیگری از معرفت و عقلانیت را که در فرهنگ و عرف اجتماعی بشر حضور دارد، برای شناخت علمی به رسمیت می‌شناسد؛ به همین دلیل، داورهای ارزشی را نیز با آن که معیاری تجربی ندارند، جزو علوم اجتماعی می‌داند. (کاهیدوند) (پایه دوازدهم - ترکیبی) (دشوار)
- ۱۲- گزینه «۳» - نظام اجتماعی: مجموعه پدیده‌های جهان اجتماعی با توجه به ساختار و ارتباط آن‌ها با یکدیگر است. (ساختمان ورزشگاه) جهان اجتماعی: مجموعه پدیده‌هایی است که در گستره زندگی اجتماعی انسان قرار می‌گیرد. (مجموعه اجزا و عناصر بیمارستان) ساختار اجتماعی: نوع ارتباط و چیدمان پدیده‌هایی است که جهان اجتماعی را می‌سازند. (روابط همسری - فرزندی) نهاد‌های اجتماعی و فرهنگی: با آن که نهاد‌های اجتماعی ابعاد فرهنگی دارند، ولی همه آن‌ها نهاد فرهنگی نیستند. نهاد فرهنگی، نهادی است که از طریق تعلیم و تربیت به فعالیت‌های فرهنگی می‌پردازد؛ فرهنگ را تولید می‌کند و استمرار می‌دهد، یا به آن عمق و غنا می‌بخشد. (خانواده، رسانه، آموزش و پرورش و آموزش عالی) (کاهیدوند) (پایه دهم - ترکیبی) (متوسط)
- ۱۳- گزینه «۱» - قسمت اول سؤال:
در فرایند تکوین نظام نوین جهانی، مراحل چهارگانه زیر رخ می‌دهد:
۱- پیدایش قدرت‌های سکولار ۲- پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت ۳- به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان فراماسونری ۴- ادغام جوامع در نظام جهانی استعمار
مرحله سوم: کشورهای غربی، نیاز به مواد خام، نیروی کار ارزان و بازار مصرف کشورهای غیرغربی داشتند. آن‌ها برای تأمین منافع اقتصادی نیازمند در هم شکستن مقاومت‌های فرهنگی اقوامی بودند که سلطه و نفوذ آن‌ها را تحمل نمی‌کردند. کشورهای غربی برای این منظور، در نخستین مراحل از مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری استفاده می‌کردند.
مرحله دوم: دولت‌ها برای تقویت قدرت خود نیاز به سرمایه و پول بازرگانان داشتند و بازرگانان برای تجارت و سود، نیازمند حمایت ناوگان نظامی دولت‌مردان بودند و بدین ترتیب، پیوند قدرت با ثروت و تجارت شکل گرفت. صنعت، عنصر دیگری بود که بر فرایند انباشت ثروت و موقعیت سرمایه‌داران افزود.
مرحله اول: زوال تدریجی کلیسا، منجر به حاکمیت قدرت‌های منطقه‌ای فئودال‌ها و اربابان بزرگ، شد.
در نهایت با انقلاب فرانسه دولت‌هایی شکل گرفت که به‌طور رسمی گسست خود را از دین اعلام کردند. این دولت‌ها برخلاف حکومت‌های گذشته، خود را با هویتی دینی و معنوی نمی‌شناختند؛ بلکه خود را در ابعاد جغرافیایی، تاریخی و خصوصاً نژادی و قومی تعریف می‌کردند و در نهایت دولت - ملت‌های جدید از این طریق پدید آمدند. (کاهیدوند) (پایه یازدهم - درس هفتم و هشتم) (آسان)
- ۱۴- گزینه «۴» - رویکرد نظری مارکس نسبت به عالم، رویکرد سکولار بلکه ماتریالیستی بود. مارکس قصد عبور از بنیان‌های نظری فرهنگ غرب را نداشت، بلکه در چارچوب همان مبانی به حل مسائل اجتماعی جامعه خود می‌پرداخت. (کاهیدوند) (پایه یازدهم - درس نهم) (متوسط)
- ۱۵- گزینه «۲» - جامعه‌شناسی از پایان قرن نوزدهم با توجه به تفاوت موضوع خود، از علوم طبیعی فاصله گرفت و طی قرن بیستم با توجه به تفاوت روش خود، به تدریج به روش‌های غیرتجربی اهمیت داد. (کاهیدوند) (ترکیبی) (آسان)
- ۱۶- گزینه «۲» - با این که طرفداران قشربندی اجتماعی رقابت را در زندگی اجتماعی ضروری می‌دانند، اما از نکته مهم غفلت می‌کنند که در رقابت عادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد. اندیشمندان اجتماعی که مخالف قشربندی اجتماعی هستند، معتقدند که نابرابری‌های اجتماعی، ناشی از تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی نیست، بلکه نتیجه روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست و باید با آن مبارزه کرد. اینان عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند. طرفداران قشربندی اجتماعی چنین می‌پندارند که نابرابری‌های اجتماعی نتیجه تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی هستند. (سراسری) (جامعه‌شناسی ۳ - درس هفتم) (متوسط)
- ۱۷- گزینه «۳» - رویکرد انتقادی هیچ‌گونه حقیقت یا فضیلتی را کشف نمی‌کند تا براساس این حقایق و فضایل به نقد کنش‌ها و روابط میان انسان‌ها و جوامع بپردازد. بلکه برای دفاع از اراده افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها معتقد است، نباید اراده فرد یا گروهی بر فرد یا گروه دیگری تحمیل شود یا فرهنگی از گستره جغرافیایی و محدوده تاریخی خود فراتر رود و بر فرهنگ دیگر، اعمال سلطه کند. رویکرد انتقادی عدالت اجتماعی را تحسین می‌کند و برای گسترش آن راه‌حلهایی تجویز می‌کند.
نکته: جامعه‌شناسان تفسیری، پدیده‌های اجتماعی را معنادار می‌دانند، اما صرفاً به توصیف آن‌ها بسنده نمی‌کنند. (سراسری) (جامعه‌شناسی ۳ - درس هفتم) (آسان)
- ۱۸- گزینه «۴» - فارابی با توجه به جوامع زمان خود و جوامع گذشته و همچنین با استدلال عقلی، جوامع مختلف را براساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند، به انواعی تقسیم کرده است. (سراسری) (جامعه‌شناسی ۳ - درس نهم) (متوسط)

۱۹- گزینه «۱» - اندیشمندان مسلمان برای داوری درباره ارزش‌ها از ظرفیت عقل نظری و عقل عملی و وحی بهره می‌برند. از نظر آنان تبیین، تفسیر و تجویز، استدلال‌های ویژه خود را دارند و در هر سه سطح، پژوهشگر اجتماعی به دنبال کشف واقعیت‌ها و حقایق است؛ بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۲»: علوم اجتماعی جهان اسلام، تبیین را به تبیین تجربی محدود نمی‌داند. گزینه «۳»: علوم اجتماعی جهان اسلام، تفسیر را نوعی تبیین و استدلال عقلانی می‌شمارد. گزینه «۴»: علوم اجتماعی جهان اسلام، تفسیر را نوعی تبیین و استدلال عقلی می‌شمارد و به همین دلیل تفسیر و تبیین در تقابل با هم قرار نمی‌گیرند. (سراسری) (جامعه‌شناسی ۳ - درس دهم) (دشوار)

۲۰- گزینه «۴» - از پایان قرن بیستم با افول حس‌گرایی، فرهنگ غرب گرفتار بحران معرفت‌شناختی شده است. در بحران معرفت‌شناختی امکان تشخیص درست یا غلط بودن باورها و اندیشه‌ها و خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر سلب می‌شود. جنبش عدالتخانه از آن جهت که ساختار سیاسی جامعه را تغییر می‌داد، یک انقلاب اجتماعی بود. بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند که به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها، پیش روی ما قرار می‌گیرند. دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها و رفتارها و زندگی مردم، زمینه‌ساز فلسفه‌های روشنگری را فراهم آورد و فلسفه‌های روشنگری، سکولاریسم را از لایه‌های سطحی فرهنگ غرب به لایه‌های عمیق آن تسری داد و فرهنگ معاصر غرب را پدید آورد. (سراسری) (جامعه‌شناسی ۱ - درس دوم، جامعه‌شناسی ۲ - درس پنجم، ششم و چهاردهم) (دشوار)